

Gids Interne Kwaliteitszorg Faculteit Sociale Wetenschappen

Versie januari 2023

**Universiteit
Utrecht**

Inhoudsopgave

INLEIDING	3
1. KWALITEIT, KWALITEITZORG EN KWALITEITZORGSYSTEEM.....	4
1.1. KWALITEIT	4
1.2. KWALITEITZORG	5
1.3. KWALITEITZORGSYSTEEM	5
2. TAAK- EN ROLVERDELING IN HET KWALITEITZORGSYSTEEM.....	6
2.1 TAAKVERDELING INTERNE KWALITEITZORG	6
<i>Decaan</i>	6
<i>Onderwijsdirecteur</i>	7
<i>Één- en tweejarige mastercoördinator</i>	8
<i>Cursuscoördinator/examinator</i>	9
<i>Docent</i>	10
<i>Student-assistent</i>	10
<i>Faculteitsraad</i>	11
<i>Opleidingscommissie</i>	11
DE ORGANISATIESTRUCTUUR	14
<i>Examencommissie</i>	15
2.2 RAADPLEGEN VAN STUDENTEN, DOCENTEN, ALUMNI EN WERKVELD	16
2.3 INFORMELE PROCESSEN MET BETREKKING TOT KWALITEITZORG.....	16
3. TERUGKOPPELING INFORMATIE UIT HET KWALITEITZORGSYSTEEM	17
4. DOCENTPROFESSIONALISERING	17
4.1 BKO/SKO	18
4.2 LEERGANGEN	18
4.3 PROFESSIONALISERING BEGINNENDE DOCENTEN: START TO TEACH	18
4.4 SENIOR FELLOW PROGRAMMA	18
4.5 LEERGANG EXAMENCOMMISSIES	18
4.6 LEERGANG ONDERWIJSDIRECTEUREN.....	19
4.7 CURSUSSEN DOOR ONDERWIJSADVIES & TRAINING.....	19
5. INSTRUMENTEN VAN HET KWALITEITZORGSYSTEEM	20
5.1 OER (PLAN).....	20
5.2 CURSUSBESCHRIJVINGEN (PLAN/DO)	20
5.3 TOETSPLAN.....	20
5.4 CURSUSEVALUATIES (CHECK)	21
5.5 CURRICULUMEVALUATIES (CHECK).....	21
5.6 LANDELIJKE ENQUÊTES (CHECK)	22
5.7 ONDERWIJSJAARGESPREK (CHECK EN ACT)	22
5.8 RICHTLIJN ONDERWIJS EN INTERNE CERTIFICERING (CHECK)	23
5.9 KWALITEITZORGGESPREK TUSSEN OPLEIDING EN VICE-DECAAN (ACT)	23
5.10 VISITATIE, ZELFSTUDIE (ACT)	23
5.11 INSTELLINGTOETS KWALITEITZORG (ACT)	24
6. KWALITEITZORG MET BETREKKING TOT TOETSING	25
7. OVERZICHT BACHELOR, ÉÉN- EN TWEELAJRIGE MASTER.....	26

Inleiding

Deze gids¹ beschrijft de wijze waarop de faculteit Sociale Wetenschappen de kwaliteitszorg van het onderwijs organiseert. De gids beschrijft het systeem van interne kwaliteitszorg en alle instrumenten in het kort.

Het kwaliteitszorgsysteem van de faculteit Sociale Wetenschappen stelt de opleiding centraal. Het is voor alle opleidingen in de basis hetzelfde.

Het kwaliteitszorgsysteem zorgt er voor dat we als faculteit, op alle niveaus, goed in beeld hebben wat de kwaliteit van het onderwijs is en hoe we deze kunnen verbeteren. Daardoor zijn we ook goed voorbereid op de onderwijsvisitaties en de instellingsaudit.

In 2016 kwam de eerste versie van deze gids tot stand, gebaseerd op het model van de faculteit Geesteswetenschappen, waarbij verwezen wordt naar de procedures en instrumenten zoals we die binnen FSW hanteren. Omdat de beschreven procedures niet in steen zijn gehouwen wordt de gids regelmatig bijgewerkt. Er is onder meer gebruik gemaakt van bestaande interne kwaliteitszorgdocumenten, zoals beschrijvingen van bestuurlijke taken en toetsplannen. Ook wordt aandacht besteed aan de communicatielijnen rond kwaliteitszorg.

De gids is bedoeld voor iedereen die zich bezighoudt met kwaliteitszorg. Zoals de onderwijsdirecteur die verantwoordelijk is voor de interne kwaliteitszorg binnen de opleiding, de één-of tweejarige mastercoördinator die gevraagd wordt teksten aan te leveren voor een zelfstudie, een student in een opleidingscommissie of ondersteuners van de verschillende belanghebbenden.

De gids heeft in januari 2023 instemming gekregen van de Faculteitsraad, na een consultatietraject met betrokkenen (Boards, OC's en examencommissies) en is daarna vastgesteld door de decaan. Het Faculteitsbestuur en de Faculteitsraad stellen zo nodig elk jaar de bijgewerkte versie vast.

¹ De gids is een beschrijving van het beleid inzake interne kwaliteitszorg binnen de faculteit. Indien een regeling of beschrijving in de gids in strijd is met een specifieke (wettelijke) regeling, dan prevaleert de specifieke (wettelijke) regeling als regel.

1. Kwaliteit, kwaliteitszorg en kwaliteitszorgsysteem

Interne kwaliteitszorg wordt beschreven aan de hand van drie verschillende begrippen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn: kwaliteit, kwaliteitszorg en kwaliteitszorgsysteem. Hieronder wordt per begrip uitgelegd wat er binnen de faculteit Sociale Wetenschappen mee bedoeld wordt én hoe ze met elkaar verbonden zijn.

1.1. Kwaliteit

De visie op onderwijs is bepalend om de kwaliteit van het onderwijs inzichtelijk te kunnen maken. De Universiteit Utrecht legde een visie op onderwijs vast in het [Utrechts Onderwijsmodel](#). De faculteit werkte deze visie nader uit in het [facultaire strategische plan](#). Elke vijf jaar beschrijft de Universiteit Utrecht haar visie op onderwijs in het Strategisch Plan. De strategische plannen van de faculteiten sluiten hierop aan.

De onderwijsvisie van de Universiteit Utrecht

Ambitie

Het onderwijs aan de Universiteit Utrecht is van waarde door de sterke verbinding met onderzoek en maatschappelijke impact.

Onze onderwijsvisie is gebaseerd op een uitdagend studieklimaat dat recht doet aan uiteenlopende ambities en talenten van studenten. Ook de komende periode zetten we in op innovatief, flexibel en toekomstbestendig onderwijs van hoge kwaliteit.

Uitgangspunten van de onderwijsvisie:

- Onderwijs voor kritische wereldburgers
- Ondersteuning van docenten
- Aandacht voor studentwelzijn
- Onderwijs voor professionals
- Maatschappelijke verantwoordelijkheid en ondernemerschap

Faculteit

De faculteit biedt vanuit haar departementen Educatie & Pedagogiek, Maatschappijwetenschappen en Psychologie een groot aantal discipline bachelors en masters aan, met daarnaast ook nu al enkele interdisciplinaire programma's. We streven ernaar onze studenten uitdagend, activerend en persoonlijk onderwijs te bieden, waarbij we aansluiten bij maatschappelijk relevante vraagstukken. We koppelen ons onderwijs nadrukkelijk aan het onderzoek, inclusief mogelijkheden voor onze studenten om gedurende hun opleiding aan dit onderzoek mee te werken. We integreren Open Science in ons onderwijs om studenten te leren hoe ze integer wetenschap moeten bedrijven. Waar zinvol betrekken we professionals uit het werkveld in het onderwijs omdat we academici willen opleiden die als academic professional een brug kunnen slaan tussen wetenschap en praktijk

De complete universitaire onderwijsvisie is te vinden op: [Onderwijsvisie UU - Intranet](#)

Kwaliteit gaat over inhoud: de inhoud van een opleiding, een programma of een cursus. Kwaliteit gaat ook over andere zaken, zoals begeleiding, faciliteiten en locatie. Uiteindelijk wordt kwaliteit afgemeten aan de vraag die ook centraal staat bij de visitatie: *"Kan een student met het geboden onderwijs voldoen aan de gestelde eindkwalificaties van een opleiding en worden de waarde en het niveau daarvan erkend door het afnemend veld?"*

1.2. Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg is bedoeld om de kwaliteit van het onderwijs inzichtelijk te maken en de punten waarop verbetering wenselijk is te kunnen identificeren. De belangrijkste reden om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van ons onderwijs op orde is, is niet "omdat het in de wet staat" of "omdat het moet voor een positieve visitatie". De belangrijkste reden is dat de faculteit Sociale Wetenschappen onderwijs op hoog niveau wil bieden dat door studenten, alumni en het werkveld erkend en gewaardeerd wordt.

De interne kwaliteitszorg richt zich op de continue, systematische verbetering van het onderwijs op basis van geconstateerde knelpunten, ontwikkelingen in de wetenschap en op de arbeidsmarkt, ervaringen van afgestudeerden en ontwikkelingen in de didactiek.

Het onderwijs, zowel de onderdelen als het curriculum als geheel, wordt periodiek en systematisch geëvalueerd. Het [accreditatiekader van de NVAO](#) is daarbij richtinggevend.

- Er wordt op transparante wijze gerapporteerd over de uitkomsten van evaluaties en over de getroffen verbetermaatregelen aan alle betrokkenen.
- Docenten, studenten, afgestudeerden en het afnemende veld worden systematisch betrokken bij de kwaliteitszorg.

Instrumenten

Als basis voor kwaliteitszorg gebruiken we een aantal instrumenten. Deze instrumenten worden beschreven in Hoofdstuk 4. Instrumenten die gegevens verzamelen maken kwaliteit inzichtelijk en verbeterpunten identificeerbaar. Voorbeelden hiervan zijn:

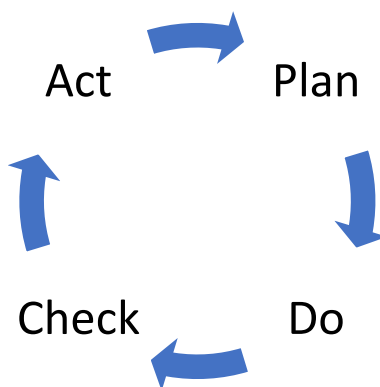
- Cursus- en curriculumevaluaties
- De landelijke Nationale Studentenenquête (NSE)
- Cijfermatige informatie (rendementscijfers, bsa-cijfers, instroomcijfers)

Andere instrumenten zijn bedoeld om te reflecteren en verbetermaatregelen vast te stellen. Voorbeelden zijn:

- Overleg van de opleiding met studenten
- Overleg van de opleiding met de werkveldcommissie
- Kwaliteitszorggesprek tussen vice-decaan en opleiding
- Zelfstudie ten behoeve van heraccreditatie

1.3. Kwaliteitszorgsysteem

Een goed kwaliteitszorgsysteem is cyclisch van aard. Dit houdt in dat men zich constant ergens in de cyclus bevindt en nooit 'klaar' is. De Universiteit Utrecht en de faculteit Sociale Wetenschappen gaan uit van de zogenaamde Deming-cirkel: een plan-do-check-act fasering.

De plan-fase bestaat uit het opzetten van bijvoorbeeld cursus X. In de do-fase wordt de cursus zo gegeven als eerder bedacht. In de check-fase wordt de cursus geëvalueerd. In de act-fase worden wijzigingen naar aanleiding

van de evaluatie in de cursusopzet aangebracht. Daarna begint het hele proces van voren af aan.

Het kwaliteitszorgsysteem zorgt ervoor dat het onderwijs volgens deze PDCA-fasering systematisch verbeterd wordt. De instrumenten voor de interne kwaliteitszorg passen meestal in de check-fase van het kwaliteitszorgsysteem.

Uitgangspunten

De opleiding staat centraal in de kwaliteitszorg, de onderwijsdirecteur is verantwoordelijk en de opleidingscommissie adviseert.

De onafhankelijke examencommissie ziet toe op de bewaking van de kwaliteit van examens en tentamens.

De toetscommissie adviseert de examencommissie ten aanzien van de kwaliteit van toetsing.

2. Taak- en rolverdeling in het kwaliteitszorgsysteem

Bij de interne kwaliteitszorg spelen verschillende belanghebbenden een rol. Deze paragraaf beschrijft welke taken de formele functionarissen en commissies hebben in de kwaliteitszorg en de onderlinge communicatielijnen. Daarna beschrijft het op welke wijze studenten docenten, alumni en vertegenwoordigers van het werkveld geraadpleegd worden over het onderwijs.

Er zijn een aantal formele documenten waarin vastligt hoe verantwoordelijkheden en taken precies liggen:

- [Het faculteitsreglement](#) beschrijft de verdeling van bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden binnen de faculteit. Het faculteitsreglement FSW is van kracht sinds 30 augustus 2006 en voor het laatst gewijzigd op 26 juni 2017.
- De wijzigingen in de onderwijsorganisatie worden meegenomen in de jaarlijkse update van de facultaire mandaatregeling, waarin de formele verantwoordelijkheden en bevoegdheden worden vastgelegd. Het College van Bestuur dient formeel goedkeuring te verlenen aan de gewijzigde mandaatregeling.

2.1 Taakverdeling interne kwaliteitszorg

Decaan

De decaan is belast met de algemene leiding van de faculteit, het bestuur en de inrichting van de faculteit voor het onderwijs en de wetenschapsbeoefening. De decaan houdt toezicht op de uitvoering van de onderwijs- en examenregeling. Dit houdt in dat de decaan eindverantwoordelijk is voor de kwaliteitszorg van de faculteit. De decaan draagt er zorg voor dat de kwaliteitszorg functioneert en dat visie op onderwijskwaliteit is ingebed in het interne kwaliteitszorgsysteem.

De decaan mandateert zaken op het gebied van onderwijs aan de vice-decanen Undergraduate (bacheloropleidingen) en Graduate (één -en tweejarige masteropleidingen).

De decaan (vice-decanen):

Plan-fase

- stelt de procedures van interne kwaliteitszorg vast, met instemming van de Boards en faculteitsraad;

Do-fase

- benoemt de onderwijsdirecteuren, de leden van de examencommissies en van de opleidingscommissies en ziet erop toe dat zij de leergang voor onderwijsdirecteuren volgen en dat zij voldoende tijd hebben om hun taken uit te voeren;

Check-fase

- houdt toezicht op de uitvoering van de onderwijs- en examenregeling;
- controleert of de kwaliteitszorg binnen de opleidingen op de juiste wijze wordt uitgevoerd;
- beoordeelt aan de hand van de enquêteresultaten, kwantitatieve gegevens en kwalitatieve gesprekken met stakeholders of voldoende verbetermaatregelen worden getroffen;

Act-fase

- als de kwaliteit van een opleiding onvoldoende geborgd blijkt, draagt de (vice-)decaan er zorg voor dat er acties worden ondernomen om dit te verbeteren.

De decaan is tot slot verantwoordelijk voor de deskundigheid van docenten op het gebied van didactiek en toetsing via BKO, SKO en gerichte professionalisering.

Communicatielijnen van de decaan/vice-decanen

De (vice-)decaan is verantwoordelijk voor de interne kwaliteitszorg binnen de faculteit en communiceert met de volgende personen en instanties:

- college van bestuur over de kwaliteitszorg van de universiteit en faculteit;
- faculteitsraad over de hoofdlijnen van het facultair beleid en procedures van de kwaliteitszorg;
- onderwijsdirecteuren in verband met de jaarlijkse kwaliteitszorggesprekken, OER, onderwijshervormingen, resultaten curriculumevaluaties, over zelfstudie voor visitaties;
- examencommissies over de kwaliteit van toetsing en de uitvoering van examenregelingen;
- opleidingscommissies over faculteitsbrede kwaliteitszorg en onderwijshervormingen.

Onderwijsdirecteur

De onderwijsdirecteur is eindverantwoordelijk voor de kwaliteitszorg van het onderwijs binnen de opleiding. Dit betekent dat de onderwijsdirecteur verantwoordelijk is voor alle fases uit het plan-do-check-act model. De onderwijsdirecteur wordt in alle fases ondersteund door docenten, opleidingscommissies en ondersteunend personeel, zoals de onderwijsbeleidsmedewerkers en onderwijscoördinatoren.

De verantwoordelijkheid voor het gehele proces van kwaliteitszorg onderwijs betekent dat de onderwijsdirecteur ervoor zorgt dat:

Plan-fase

- de eindkwalificaties van de opleiding vertaald zijn in toetsbare leerdoelen per cursus;
- er systematisch nagegaan wordt of er voldoende aansluiting is tussen de cursusdoelen en de eindtermen, of de optelsom van de leerdoelen per cursus overeenkomt met de eindkwalificaties van de opleiding (vertalen van eindkwalificaties opleiding naar leerdoelen cursusonderdelen naar toetsonderdelen cursus);
- deze besproken worden met de cursuscoördinator en docenten die betrokken zijn bij de opleiding zodat zij zich bewust zijn van zowel de plaats die hun cursus in het totale curriculum inneemt als de samenhang met andere curriculumonderdelen;
- de eindkwalificaties en leerdoelen consistent in de OER zijn geformuleerd;
- de eindkwalificaties gerelateerd worden aan (clusters van) afzonderlijke programmaonderdelen;
- er een toetsplan is, afgestemd met de examencommissie;

Do-fase

- het onderwijs wordt gegeven op basis van de cursusbeschrijvingen waarin eindkwalificaties en leerdoelen zijn opgenomen en tevens het didactisch concept, de werkvormen, opdrachten en toetsvormen en wijze van beoordeling zijn beschreven;
- het toetsplan wordt uitgevoerd;

Check-fase

- er cursus- en curriculumevaluaties plaatsvinden en dat bij het laatste ook landelijke enquêtes betrokken worden;
- enquêteresultaten en kwantitatieve gegevens worden geanalyseerd;
- er met studenten (bijvoorbeeld via de opleidingscommissie kamers, OC-kamers), docenten, en het werkveld kwalitatieve gesprekken plaatsvinden over de geanalyseerde evaluaties;
- in het jaargesprek met de examencommissie het toetsplan wordt geëvalueerd;

Act-fase

- er adequate verbetermaatregelen vastgesteld worden in overleg met de opleidingscommissie, examencommissie en eventueel vice-decaan.

Communicatielijnen van de onderwijsdirecteur

De onderwijsdirecteur is verantwoordelijk voor de interne kwaliteitszorg binnen de opleiding en communiceert met de volgende personen en instanties:

- (vice-)decaan: over kwaliteitszorg (d.m.v. het jaarlijkse kwaliteitszorggesprek), de OER, onderwijshervormingen, resultaten curriculumevaluaties; zelfstudies voor visitatie;
- opleidings- en de één-of tweejarige mastercoördinator: over toetsplan, onderwijshervormingen, resultaten cursus- en curriculumevaluaties; onderwijsleeromgeving, zelfstudies voor visitaties;
- cursuscoördinatoren: over de eindkwalificaties van de opleiding, vertaald in toetsbare leerdoelen per cursus;
- opleidingscommissies (OC en EC), OC-kamers en Programme Advisory Committees (PAC's): over zelfstudies voor visitatie, de OER, onderwijshervormingen, de resultaten en verbetermaatregelen naar aanleiding van cursus- en curriculumevaluaties;
- examencommissie: over examenregelingen, toetsplannen en toetsresultaten;
- docenten met vragen: over alle praktische en inhoudelijke zaken die de opleiding betreffen;
- honours coördinator: over de invulling van het honoursprogramma;
- tutorcoördinatoren: over de invulling en uitvoering van het tutoraat;
- studieadviseurs: over signalen van veel voorkomende opleidingsgerelateerde vragen en problemen van studenten;
- studieverenigingen: over de organisatie van activiteiten in samenwerking met de opleiding;
- studenten en docenten in een jaargesprek: over bijvoorbeeld de NSE en curriculumevaluatie;
- werkveldcommissie en alumni.

Één- en tweejarige mastercoördinator

De masterprogramma's hebben een eenjarige- en tweejarige mastercoördinator die namens de onderwijsdirecteur taken voor het onderwijsprogramma uitvoert. Deze coördinatoren hebben geen formele verantwoordelijkheid, die ligt bij de opleidingsdirecteur. De één-of tweejarige mastercoördinatoren dragen zorg voor de inhoud, coherentie en studeerbaarheid van het masterprogramma. De één-of tweejarige mastercoördinatoren fungeren als het centrale aanspreekpunt van de betreffende opleiding of programma voor alle zaken op het gebied van de inhoud en organisatie van het verzorgde onderwijs. Dit zowel ten opzichte van de onderwijsdirecteur als de docenten en de ondersteuning.

In het kader van de kwaliteitszorg coördineert de mastercoördinator de invoering van verbetermaatregelen binnen de opleiding of het programma die voortkomen uit de cursus- en curriculumevaluaties, het kwaliteitszorggesprek met de vice-decaan en de zelfevaluatie.

Een één-of tweejarige mastercoördinator heeft, onder andere, de volgende taken:

Plan-fase

- het uitwerken van het curriculum in concrete cursussen en leerlijnen;

Do-fase

- het uitvoeren van het onderwijsprogramma op basis van de eindkwalificaties en leerdoelen;

Check-fase

- het analyseren van enquêteresultaten en kwantitatieve gegevens;
- het bespreken van de analyses met de PAC's en EC;
- het opstellen van verbetermaatregelen;

Act-fase

- het invoeren van verbetermaatregelen.

Communicatielijnen van de één-of tweejarige mastercoördinator (in afstemming met opleidingsdirecteur)

De mastercoördinator is beschikbaar als contactpersoon kwaliteitszorg van een opleiding of programma en communiceert met de volgende personen en instanties:

- onderwijsdirecteur: over zelfstudies voor visitatie, kwaliteitszorggesprek met de vice-decaan, toetsplan, onderwijshervormingen, resultaten cursus- en curriculumevaluaties;
- PAC's en EC: over cursus- en curriculumevaluaties en verbetermaatregelen;
- examencommissie: over examenregelingen, toetsplan en toetsresultaten;
- docenten met vragen: over alle praktische en inhoudelijke zaken die de opleiding betreffen;
- tutorcoördinatoren en kerndocenten: over individuele begeleiding van studenten;
- studievereniging met vragen: over de organisatie van activiteiten in samenwerking met de opleiding.

Cursuscoördinator/examinator

Elke cursus heeft een docent die als cursuscoördinator verantwoordelijk is voor de inhoud, didactiek, toetsing en organisatie van de cursus. De cursuscoördinator fungeert als het centrale aanspreekpunt van de cursus voor zowel de onderwijsdirecteur of de (eventueel aanwezige) één-of tweejarige mastercoördinator, als de docenten betrokken bij de cursus, als studenten. Een cursuscoördinator is over het algemeen ook de, door de examencommissie aangewezen, examinator van de cursus mits deze persoon in het bezit is van een BKO.

Een cursuscoördinator heeft de volgende taken:

Plan-fase

- vertalen van de eindkwalificaties van de opleiding in toetsbare leerdoelen in de cursus, in overleg met de onderwijsdirecteur en de (eventueel aanwezige) één-of tweejarige mastercoördinator;
- bespreken van de eindkwalificaties en leerdoelen met de docenten van de cursus zodat zij zich bewust zijn van zowel de plaats die de cursus inneemt in het totale curriculum als de samenhang met andere curriculumonderdelen;
- het maken van een cursustoetsplan conform de eisen van het opleidingstoetsplan;

Do-fase

- het laten plaatsvinden van de cursus op basis van de eindkwalificaties en leerdoelen en omschreven onderwijsleeromgeving;
- het afnemen van een toets;
- het beoordelen van een toets;

Check-fase

- de analyse van de resultaten op de toets en de cursusevaluaties bespreken met de opleidingscommissie en de betrokken docenten;
- het opstellen van verbetermaatregelen;

Act-fase

- het invoeren van verbetermaatregelen;
- in gesprek gaan met de toetsambassadeur om wijzigingen door te voeren.

Communicatielijnen van de cursuscoördinator

De cursuscoördinator is beschikbaar als contactpersoon voor de kwaliteitszorg van een cursus en communiceert met de volgende personen en instanties:

- Onderwijsdirecteur (of eventueel aanwezige één-of tweejarige mastercoördinator): over eindtermen en leerlijnen en onderwijsleeromgeving van de opleiding of het programma, in relatie tot de cursus;
- OC-kamers en PAC's: over cursusevaluaties en verbetermaatregelen;
- Examencommissie: over wijze van toetsing;
- Docenten en studenten met vragen: over alle praktische en inhoudelijke zaken die de cursus betreffen.

Docent

Sommige grotere cursussen kennen meerdere docenten die onder leiding van een cursuscoördinator hun taken uitvoeren. Veelal worden zij ingezet bij het verzorgen van bijvoorbeeld werkgroepen. De docenten zijn verantwoordelijk voor de goede uitvoering van onderwijs en zijn voor studenten in de betreffende werkgroep het eerste aanspreekpunt.

Een docent heeft de volgende taken:

Do-fase

- het uitvoeren van de cursus op basis van de eindkwalificaties en leerdoelen en omschreven onderwijsleeromgeving;
- het afnemen van een toets;
- het beoordelen van een toets;

Check-fase

- de analyse van de resultaten op de toets bespreken met de cursuscoördinator;
- het opstellen van verbetermaatregelen in afstemming met cursuscoördinator;

Act-fase

- het uitvoeren van verbetermaatregelen.

Communicatielijnen van de docent

- cursuscoördinator: over uitvoering en aanpassing van de cursus;
- studenten met vragen: over verscheidene praktische en inhoudelijke zaken die de cursus betreffen.

Student-assistent

Soms worden student-assistenten ingezet om docenten bij hun onderwijstaken te ondersteunen. Student-assistenten hebben nooit formele verantwoordelijkheden voor taken die ze uitvoeren. Ze werken onder supervisie van een docent en de taken die ze uitvoeren zijn in lijn met de facultaire Richtlijn studentassistenten. (Binnenkort is hier een nieuwe versie van beschikbaar).

Een student-assistent kan de volgende taken hebben:

Do-fase:

- studenten helpen / begeleiden bij het maken van opgaven tijdens het werkcollege en bij zelfstudie;
- verzamelen van studiemateriaal;
- toezicht houden bij en op practica;
- opstellen van practicumproeven;
- onder voorwaarden (zie richtlijn inzet student-assistenten) ondersteunen bij nakijkwerk.

Communicatielijnen:

- uitsluitend met de superviserende docent.

Faculteitsraad

De [faculteitsraad](#) heeft instemmingsrecht op de hoofdlijnen van het facultair beleid, zoals het strategisch plan, het beleid met betrekking tot de kwaliteitszorg, een deel van het facultaire deel van de OER en de reglementen. Zie het [faculteitsreglement](#) voor meer details.

De faculteitsraad heeft instemmingsrecht op:

Plan-fase

- Het facultaire systeem van kwaliteitszorg van onderwijs en onderzoek, en het beleid naar aanleiding van de uitkomsten van de kwaliteitsbeoordeling;
- Een deel van de onderwijs- en examenregeling van de opleidingen van de faculteit
- Wijzigingen in het facultaire plan van de [kwaliteitsafspraken](#).

De faculteitsraad:

Check-fase

- Monitort hoe de afgesproken procedures uitwerken in de praktijk, op basis van ervaringen en feedback van de medewerkers en studenten die zij vertegenwoordigt.

Communicatielijnen van faculteitsraad

De faculteitsraad communiceert met de volgende personen en instanties:

- (vice-)decaan: over de hoofdlijnen van het facultair beleid en procedures van de kwaliteitszorg;
- opleidingscommissies: over medezeggenschap en procedures van de kwaliteitszorg;
- docenten en studenten met vragen: over kwaliteitszorg die de faculteit betreffen;
- studentassessor van het faculteitsbestuur: over onderwerpen m.b.t. facultaire kwaliteitszorg;
- studentleden van de Boards: over onderwerpen die zowel in Boards als FR aan bod komen.

Opleidingscommissie

De Opleidingscommissie (OC) is het belangrijkste medezeggenschapsorgaan van een (groep van) opleiding(en). De faculteit heeft drie OC's. De OC's hebben sinds 1 september 2017 instemmingsrechten op onderdelen in de OER vanwege de invoering van de wet versterking bestuurskracht.

Er is een OC voor de bacheloropleidingen (Opleidingscommissie Undergraduate School, OC UGS), een OC voor de éénjarige masteropleidingen (Educational Committee for the one year masters, EC AcMa) en één voor de tweejarige masteropleidingen (Educational Committee for the two year research masters, EC ReMa). De vertegenwoordiging van de opleidingen in de OC's is voor de bacheloropleidingen anders ingericht dan bij de OC's voor de één- en tweejarige masters. Zie voor een totaaloverzicht van de medezeggenschapstructuur het https://solisservices.sharepoint.com/sites/Teamonderwijsbeleid/Shared Documents/General/3_Kwaliteitszorg/Gids IKZ FSW versie juli 2022.docx organogram op bladzijde 14.

De OC UGS kent in totaal zes opleidingscommissiekamers (OC-kamers). Docenten en studenten van de betreffende bacheloropleiding zijn daarin vertegenwoordigd. De OC UGS en de onderliggende OC-kamers hebben adviesrecht, en instemmingsrecht op verschillende onderdelen van de OER. De OC-kamers hebben instemmingsrecht op opleidingsspecifieke onderwerpen. De OC UGS heeft alleen instemmingsrecht op bepaalde onderwerpen die niet opleidingsspecifiek zijn. Daarnaast hebben de OC-kamers dezelfde rechten als de OC UGS.

De opleidingscommissies in de master zijn Engelstalig en worden daarom Educational Committees (EC's) genoemd (één voor de éénjarige master programma's en één voor de tweejarige masterprogramma's). De [EC's in de Graduate School](#) kennen geen opleidingscommissiekamers maar in totaal dertien Programme Advisory Committees (6 voor de éénjarige masterprogramma's en 7 voor de tweejarige masterprogramma's). De PAC's hebben niet dezelfde rechten als de OC-kamers. Ze geven alleen advies aan de EC en aan de onderwijsdirecteuren van de opleidingen over opleidingsgerelateerde onderwerpen in de OER en punten die naar voren komen vanuit de opleiding.

Ter ondersteuning van de OC's, OC-kamers en PAC's heeft de faculteit een OC-Handboek opgesteld dat jaarlijks op de OC Teams ter beschikking gesteld wordt aan alle OC-leden. Tevens wordt er aan het begin van het jaar een reglement van orde vastgesteld.

De OC-kamer of de PAC heeft de volgende taken:

Check-fase

- in het kader van de kwaliteitszorg bespreekt de OC kamer of PAC de uitkomsten van de volgende kwaliteitszorginstrumenten:
 - de cursus- en curriculumevaluaties en NSE;
 - uitkomsten uit de onderwijsjaargesprekken;
 - het concept zelfevaluatie rapport van de opleiding t.b.v. de visitatie (zie 5.10);
 - plannen van de opleiding die gemaakt zijn in het kader van de kwaliteitsafspraken.
- formuleert een eigen bijdrage aan het Zelf Evaluatie Rapport (ZER) van de opleiding wanneer dit aan de orde is (ten behoeve van visitaties);
- ten aanzien van veranderingen in de OER:
 - OC-kamer heeft instemmingrecht op opleidings specifieke artikelen uit de OER;
 - De PAC heeft adviesrecht op deze opleidings specifieke artikelen.

Act/plan-fase

- De OC-kamer of de PAC stelt verbetermaatregelen voor aan de onderwijsdirecteur (c.q. één—of tweejarige mastercoördinator) of bepaalt gemeenschappelijke gespreksonderwerpen voor de OC.

De OC-kamer geeft of onthoudt instemming op OER-artikelen. De PAC heeft deze rechten niet.

De **Opleidingscommissie** heeft de volgende taken:

Check-fase

- De OC ontvangt van de OC-kamers of de PAC's de verslagen van de vergaderingen en bepaalt welke overkoepelende thema's geadresseerd moeten worden in de Boards of Studies van de Undergraduate of Graduate School;
- De OC ontvangt o.a. de agenda's en stukken van de Boards UGS en GS (één- en tweejarige masterprogramma's), de OER, de Nationale Studenten Enquête (NSE), curriculumevaluaties en de WO-monitor (enquête onder masterstudenten 1 of 2 jaar na afstuderen) ter informatie;
- Ten aanzien van veranderingen in de OER:
 - De OC's hebben instemmingrecht op opleiding specifieke OER-artikelen. Voor vragen omtrent welke rechten de OC heeft t.a.v. de OER, kun je een email sturen naar examencommissie.fsw@uu.nl

Act/plan-fase

- De OC stelt verbetermaatregelen voor aan de Boards UGS en GS;
- De OC geeft of onthoudt instemming op OER artikelen.

Communicatielijnen van de OC-kamer of de PAC

- opleidingscommissie: over overkoepelende zaken m.b.t. de opleidingen;
- onderwijsdirecteur: over de OER, onderwijsvormingen, de resultaten en verbetermaatregelen naar aanleiding van cursus- en curriculumevaluaties, zelfstudies voor visitaties;
- opleidings- en één-of tweejarige mastercoördinator en docenten: over cursus- en curriculumevaluaties en verbetermaatregelen;
- examencommissie: over tijdig signaleren aandachtspunten toetsing;
- studenten met vragen: over kwaliteitszorg die de opleiding of het programma betreffen en resultaten van cursus- en curriculumevaluaties.

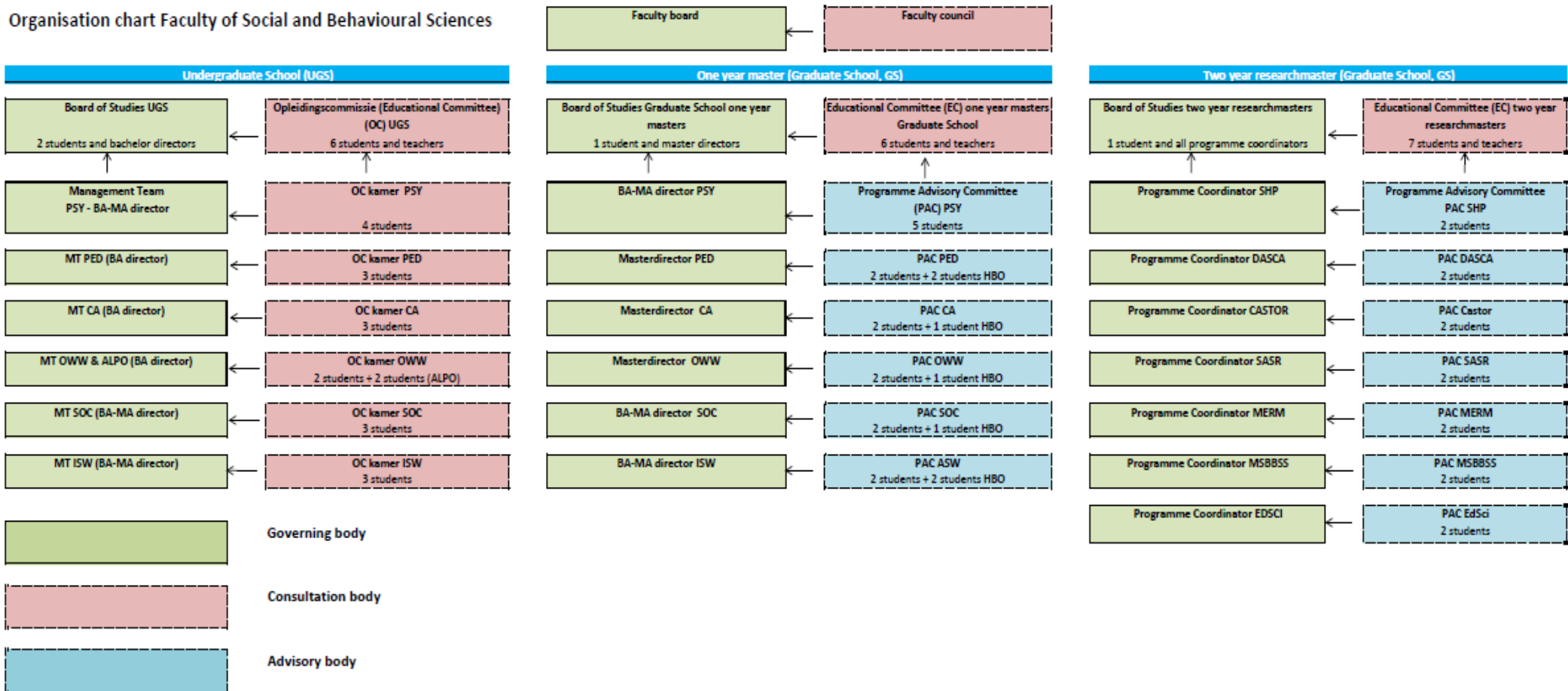
Communicatielijnen van de OC

De opleidingscommissie communiceert met de volgende personen en instanties:

- OC-kamer of PAC: over zaken in de opleidingen;
- Boards of Studies Undergraduate/Graduate School over overkoepelende zaken m.b.t. kwaliteitszorg en verbetering van het onderwijs;
- Faculteitsraad: over medezeggenschap en procedures van de kwaliteitszorg.

De organisatiestructuur

Organisation chart Faculty of Social and Behavioural Sciences

Examencommissie

De examencommissie is de interne onafhankelijke toezichthouder op de kwaliteit van tentaminering en examinering: "De examencommissie is het orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad"². De examencommissies worden bijgestaan door een facultaire toetscommissie en worden ondersteund door een ambtelijk secretariaat.

De examencommissie heeft de volgende taken:

Plan-fase

- stelt jaarlijks het [reglement van de examencommissie](#) vast, waarin procedures en richtlijnen zijn opgenomen ten aanzien van de aanwijzing van examinatoren, de organisatie van toetsen en goede gang van zaken tijdens de toets, de beoordeling van toetsen en thesis, het borgen van de kwaliteit van examinering, vrijstellingen, klachten en beroepen;
- stelt een werkplan op voor de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling;
- stelt een agenda op voor de jaargesprekken met de opleidingen;

Check-fase

- gaat na of de relevante informatie met betrekking tot de kwaliteit van tentaminering en examinering beschikbaar is;
- voert werkplan uit: laat de kwaliteit van toetsen onderzoeken door de toetscommissie;
- checkt of voorgedragen examinatoren aan de gestelde eisen voldoen;
- houdt jaargesprekken met de opleidingen om de kwaliteit van tentaminering en examinering te bespreken;

Act-fase

- bespreekt haar conclusies m.b.t. de kwaliteit van toetsen met de onderwijsdirecteur en betrokken docenten;
- formuleert een jaarverslag met de bevindingen van de examencommissie ten behoeve van de (vice-) decaan;
- intervenueert als zij van oordeel is dat zij niet garant kan staan voor de kwaliteit van tentamens en examens: organiseert zo nodig nader overleg tussen examencommissie, de onderwijsdirecteur en de (vice-)decaan onderwijs. De (vice-)decaan draagt er zorg voor dat er zodanige afspraken komen dat de examencommissie wel tot een positief oordeel komt.

De examencommissie ziet ook toe op een correcte gang van zaken rond het uitbrengen van een bindend studieadvies (bsa) aan het eind van het eerste bachelorjaar, behandelen van fraudemeldingen, verlenen van vrijstellingen, goedkeuren van niet standaard onderwijsonderdelen en de diploma-uitreiking.

Communicatielijnen van examencommissie

De examencommissie communiceert met de volgende personen en instanties:

- (vice-)decaan: over de kwaliteit van toetsen en de uitvoering van onderwijs- en examenregelingen;
- onderwijsdirecteur, één-of tweejarige mastercoördinator: over examenregelingen, toetsbeleid, toetsmatrix en toetsresultaten;
- cursuscoördinatoren: over de wijze van toetsing in een cursus;
- opleidingscommissie: over tijdig signaleren aandachtspunten toetsing;
- docenten en studenten met vragen: over toetsen en onderwijs- en examenregelingen (bijv. verzoeken tot vrijstelling of constatering van fraude).

² Voor de exacte taakbeschrijving van de examencommissie zie WHW, art.7.12, 7.12b en 7.12c. Zie ook Hoofdstuk 6 voor meer informatie.

2.2 Raadplegen van studenten, docenten, alumni en werkveld

Om de kwaliteit van het onderwijs te kunnen meten worden studenten, docenten, alumni en vertegenwoordigers van het werkveld gevraagd om hun mening te geven over het onderwijs.

Studenten

Alle studenten worden betrokken bij de kwaliteitszorg via de cursus- en curriculumevaluaties. Studenten wordt gevraagd na afloop van elke cursus een evaluatie in te vullen. Ook worden bij verscheidene opleidingen panelgesprekken gehouden. Daarnaast wordt bij het aanvragen van het bachelor- of masterexamen gevraagd naar hun ervaringen en suggesties voor verbetering van de opleiding als geheel door middel van de curriculumevaluatie. De rapportages van cursus- en curriculumevaluaties worden gepubliceerd op blackboard en besproken in de OC kamers en PAC's. .

Studenten zijn vertegenwoordigd in verschillende bestuurlijke organen van de faculteit: de opleidingscommissies, de OC kamers en PAC's, de faculteitsraad, de Boards UGS, GS (1-jarig) en GS (2-jarig) en het faculteitsbestuur.

Docenten

Docenten hebben een sleutelrol in de kwaliteitszorg. Alle docenten nemen deel aan docentenoverleggen, teamvergaderingen, afdelingsbijeenkomsten, overleggen met studenten, etc. Daarnaast hebben docenten zitting in alle bestuurlijke organen van de faculteit: de opleidingscommissies, de faculteitsraad, examencommissies en toelatingscommissies (voor masteropleidingen).

Alumni

Alumni zijn betrokken bij de kwaliteitszorg vanwege de aansluiting tussen opleiding en de arbeidsmarkt en omdat zij terug kunnen kijken op de opleiding als geheel.

Alle afstudeerders, zowel bachelor- als masterstudenten, wordt periodiek gevraagd naar hun ervaringen (zie studenten). Daarnaast gebruikt de faculteit de resultaten van de landelijke WO-monitor (enquête onder masteralumni 1 à 2 jaar na afstuderen) als informatiebron.

De faculteit stimuleert studenten om na afstuderen lid te worden van de alumnivereniging en stimuleert de studieverenigingen om activiteiten met alumni te organiseren.

Werkveld

Het werkveld is betrokken bij de kwaliteitszorg om de opleidingen aan te laten sluiten bij de actuele eisen van de arbeidsmarkt. Elke opleiding heeft een werkveldcommissie die minimaal 1 keer per jaar bij elkaar komt.

Kernvragen zijn: voldoen afgestudeerden aan de eisen die het werkveld stelt, heeft het werkveld suggesties voor verbetering en zijn er nieuwe ontwikkelingen waar op ingespeeld moet worden?

2.3 Informele processen met betrekking tot kwaliteitszorg

Een opleiding is meer dan een curriculum; het is een gemeenschap van docenten en studenten die op verschillende manieren met elkaar contact hebben: via het onderwijs, via bijdragen aan het onderzoek, via lezingen en activiteiten. De contacten en activiteiten in die gemeenschap dragen los van de formele gremia in belangrijke mate bij aan het versterken van de onderwijsleeromgeving en dus ook aan de kwaliteit van de opleiding.

Studieverenigingen / academische gemeenschap

Studieverenigingen leveren een waardevolle bijdrage aan deze gemeenschap door het bevorderen van contacten en het organiseren van sociale en inhoudelijke activiteiten (excursies, symposia). De verenigingen leveren hierdoor een belangrijke bijdrage aan de informele kwaliteitszorg: een open sfeer waarbij studenten en docenten snel en informeel verbeteringen en suggesties aan elkaar (durven) doen.

Docenten

Informeel dragen docenten bij aan de kwaliteitszorg binnen de opleidingen doordat zij lid zijn van de academische gemeenschap. Ze nemen deel aan docentenoverleggen, teamvergaderingen, afdelingsbijeenkomsten, etc.

Docenten die studenten als tutor begeleiden, krijgen in de praktijk regelmatig feedback van studenten over de opleidingen en kunnen dit binnen de opleiding inbrengen in de discussies over het onderwijs.

Tutoren

Tutoren bieden laagdrempelige begeleiding voor studenten bij de introductie in de academische omgeving. De vele keuzes die gemaakt worden, de moeite die sommige studenten hebben met het opdoen van bepaalde studievaardigheden en je gekend voelen in een nieuwe omgeving zijn onderwerpen waar tutoren begeleiding op leveren en daarmee de onderwijsleeromgeving versterken.

Studieadviseurs

Stuadeadviseurs werken onafhankelijk van de opleiding en begeleiden studenten bij complexere problemen of vraagstukken. Studieadviseurs kunnen studenten helpen met studiegerelateerde vragen of problemen, zoals studieplanning, studietwijfel, regelgeving of vertraging door persoonlijke omstandigheden

3. Terugkoppeling informatie uit het kwaliteitszorgsysteem

Resultaten van onderwijsevaluaties en studentenenquêtes worden teruggekoppeld naar de studenten en de docenten van de faculteit via Caracal, een digitaal evaluatiesysteem voor cursus- en curriculumevaluaties.

Opleidingen geven de cursusevaluaties vorm naar eigen inzicht. Daarbij wordt vaak een gedeelte van de vragenlijst voor alle cursussen gelijk gehouden waardoor resultaten binnen een opleiding als en over een langere periode met elkaar vergeleken kunnen worden.

Evaluaties door studenten kunnen optimaal als instrument voor kwaliteitszorg worden ingezet als veel studenten bereid zijn te evalueren en als hun betrokkenheid bij het onderwijs zo hoog is dat zij de evaluaties serieus nemen. De representativiteit en kwaliteit van evaluaties verbeteren als studenten en docenten de resultaten van evaluaties en de verbetermaatregelen kennen. Een goed systeem van terugkoppeling is dus van belang voor het functioneren van de kwaliteitszorg.

Procedure

Alle informatie over cursus- en curriculumevaluaties is voor studenten en docenten in te zien in de Caracal omgeving. De studenten die de cursus hebben gevolgd krijgen de antwoorden op gesloten vragen te zien, de reactie van de docent én het advies van de OC. De OC ziet van de cursussen die zij moeten bespreken alle antwoorden van de studenten én de reactie van de docent.

4. Docentprofessionalisering

De kwaliteit van wetenschappelijk medewerkers bepaalt de kwaliteit van het universitaire onderzoek en onderwijs. Daarom stelt de Universiteit Utrecht eisen aan degenen die taken in onderwijs en onderzoek vervullen. De Universiteit Utrecht voerde als eerste universiteit in Nederland onderwijskwalificaties in. Inmiddels bestaan die ook aan andere universiteiten. Daarnaast biedt de Universiteit Utrecht verscheidene trainingen en leergangen aan die bijdragen aan de verdere professionalisering van docenten en dus ook de kwaliteit van het onderwijs. Het in 2017 opgerichte [Centre for Academic Teaching and Learning \(CAT\)](#), waarin alle leergangen en professionaliseringstrajecten voor docenten worden gebundeld, draagt hieraan bij. In de hieronderstaande lijst worden de belangrijkste leertrajecten genoemd. De lijst is echter niet uitputtend. Meer informatie is te vinden via [UU Development Guide](#).

4.1 BKO/SKO

De Universiteit Utrecht maakt onderscheid tussen [de Basiskwalificatie Onderwijs \(BKO\)](#) en [de Seniorekwalificatie Onderwijs \(SKO\)](#).

De Basiskwalificatie vormt een eerste ijkpunt en heeft betrekking op de kwaliteiten waarover een medewerker tenminste moet beschikken om op UD-niveau naar behoren te kunnen functioneren.

De Seniorekwalificatie bouwt voort op de Basiskwalificatie. Het is een tweede ijkpunt in het ontwikkelingsproces. Onder de Seniorekwalificaties vallen die kwaliteiten waarover elke leidinggevende in onderwijs of onderzoek moet beschikken; kwaliteiten waarover een medewerker tenminste moet beschikken om boven het UD-niveau naar behoren te kunnen functioneren. De kwalificaties worden bovendien onderscheiden naar resultaatgebied. De universiteit hecht nadrukkelijk belang aan de combinatie van onderzoek en onderwijs zodat wetenschappelijk medewerkers op beide taakgebieden het vereiste minimum niveau kunnen aantonen.

Docenten in tijdelijke dienst wordt in principe een traject aangeboden voor het behalen van de Basiskwalificatie onderwijs tijdens hun aanstelling.

4.2 Leergangen

Docenten die zich daarna verder willen ontwikkelen kunnen bijvoorbeeld door hun faculteit worden voorgedragen voor de leergang '[Onderwijskundig Leiderschap](#)' die wordt aangeboden door het CAT of zich specialiseren middels een van de [thematische leergangen](#) of zich toeleggen op [onderwijsonderzoek](#) die door het CAT worden aangeboden

4.3 Professionalisering beginnende docenten: Start to teach

[Start to Teach](#) is een traject voor medewerkers van de Universiteit Utrecht die starten met het geven van onderwijs. Het traject bestaat uit twee trainingdagen: een startdag en een vervolgdag halverwege het blok en een ochtend aan het eind van het blok. Het bevat een introductie in het Utrechts onderwijsmodel en training in een aantal didactische vaardigheden. Er is aandacht voor het motiveren van studenten, activerende werkvormen en de rol van toetsing. Observatie van het onderwijs en intervisie zijn optioneel.

4.4 Senior Fellow Programma

De Universiteit Utrecht is 1 januari 2017 gestart met het [Senior Fellow Programma](#), met als doel het versterken van het onderwijskundige leiderschap binnen de universiteit door uitbreiding van het aantal hoogleraren met een onderwijsprofiel. Het programma draagt bij aan de zichtbare waardering voor onderwijs en docentschap en maakt het zichtbaar dat ook in onderwijs loopbaanstappen mogelijk zijn. Ook wil het programma een stimulans zijn voor onderwijsinnovatie en excellentie in het onderwijs en in algemene zin bijdragen aan de verdere verhoging van de kwaliteit van het onderwijs. Senior Fellows vervullen een voortrekkersrol in het vernieuwen en verbeteren van het onderwijs aan de Universiteit Utrecht. Zij zijn een voorbeeld en een inspiratie voor hun collega's en fungeren binnen hun faculteit als aanspreekpunt.

4.5 Leergang examencommissies

De [leergang Borging toetskwaliteit en eindniveau voor examencommissies](#) heeft een vraaggestuurd en interactief karakter en stelt casuïstiek uit de praktijk van examencommissies centraal. Uitwisselen van ervaringen en het inhoudelijk verdiepen van kennis over toetsen en beoordelen is de kern. In de leergang

gaan ze dieper in op de feitelijke verantwoordelijkheden (wat wordt wettelijk gezien precies verwacht), welke informatie en achtergrondkennis op het gebied van toetsen en beoordelen daarvoor is benodigd en hoe de opleiding de rollen en taken op een verstandige manier kan vervullen. De deelnemers kunnen ook zelf thema's en onderwerpen inbrengen, waar ze dan tijdens de verschillende bijeenkomsten op in zullen gaan.

4.6 Leergang Onderwijsdirecteuren

De Onderwijsdirecteur is binnen de Universiteit Utrecht gepositioneerd als spin in het web. De onderwijsdirecteur is verantwoordelijk voor kwaliteitsborging van het onderwijs en de toetsing, de motor achter onderwijsinnovatie en bewaakt dat het onderwijs en toetsing in overeenstemming blijven niet alleen met de eisen van internationale peers, maar ook met de uitgangspunten van het Utrechtse onderwijsmodel.

De Onderwijsdirecteur opereert in een complex krachtenveld en heeft een programmatische maar geen hiërarchische verantwoordelijkheid. Bovendien concurreert de onderwijstaak met onderzoek en valorisatie. In [deze beknopte leergang](#) ontwikkelt de (aanstaande) Onderwijsdirecteur kennis en vaardigheden om deze verantwoordelijkheid doeltreffend te kunnen invullen. Het is een aanvulling op de leergang Onderwijskundig leiderschap. Het Centre for Academic Teaching and Learning coördineert de leergang die bestaat uit drie bijeenkomsten en een duo-traject voor collegiale uitwisseling.

4.7 Cursussen door Onderwijsadvies & Training

[Onderwijsadvies & Training van de Universiteit Utrecht](#) bundelt initiatieven voor het opleiden en professionaliseren van docenten binnen en buiten de universiteit, en de dienstverlening aan het onderwijs. Voor UU-docenten worden diverse cursussen aangeboden.

5. Instrumenten van het kwaliteitszorgsysteem

Het facultaire kwaliteitszorgsysteem omvat 11 verschillende instrumenten, die in dit hoofdstuk kort beschreven worden. Deze instrumenten maken het mogelijk om de onderwijskwaliteit te meten en verbetermaatregelen vast te stellen.

De instrumenten gaan na of de doelen van het Utrechts Onderwijsmodel en van de opleiding zelf worden bereikt op het niveau van de cursus of de opleiding als geheel.

Twee instrumenten hebben te maken met de *plan*-fase. Hoe ziet het onderwijs er uit het komend jaar en wat is de inrichting en samenhang van de toetsing van alle onderdelen met het oog op het behalen van de eindtermen?

Vijf instrumenten zijn gericht op het verzamelen van informatie: informatie over de mening van studenten en alumni (enquêtes) en kwantitatieve informatie. Dit zijn de informatiebronnen op basis waarvan verbetermaatregelen worden getroffen. Ze horen dus bij de *check*-fase van de Deming-cirkel (zie Hoofdstuk 1, Paragraaf 3).

Daarnaast zijn er drie instrumenten gericht op de evaluatie van maatregelen en de reflectie op de opleiding. Dit betreft het kwaliteitszorggesprek tussen vice-decaan en opleiding, de onderwijsjaargesprekken en de zelfstudie voor de visitatie. Ook de zelfreflectie in het kader van de instellingsaudit, waarin de universiteit als geheel reflecteert op het onderwijs en de kwaliteitszorg, hoort hierbij.

De tien verschillende instrumenten zorgen gezamenlijk voor een evenwichtige verdeling tussen de individuele oordelen van studenten en cursuscoördinatoren, de oordelen van de opleidingscommissies, de zelfevaluaties door de opleidingen, de faculteit en de universiteit, de landelijke enquêtes en de oordelen van externe instanties. Subjectieve en aan wettelijke kaders en afspraken getoetste oordelen over de kwaliteit van het onderwijs bereiken zo een mate van evenwicht. Deze instrumenten horen bij de *check*-, *act*- en de *plan*-fase van de Deming-cirkel.

5.1 OER (plan)

Doel

In de Onderwijs- en Examenregeling (OER) staan de hoofdzaken van het onderwijs en de examinering. Elke opleiding heeft in de OER een gedeelte waarin het standaard studieprogramma is vastgelegd en waarin staat op welk niveau de onderdelen van het studieprogramma moeten worden behaald om de opleiding af te ronden. De regelingen in de OER zijn bindend.

5.2 Cursusbeschrijvingen (plan/do)

Doel

In de cursusbeschrijving worden de regels van de OER in concrete onderdelen vertaald (inhoud, niveau, omvang, werkvorm, docent, formatieve en summatieve toetsing, wijze van beoordeling, etc.).

5.3 Toetsplan

Doel

Elke opleiding heeft een toetsplan waarin de kaders en uitgangspunten omtrent toetsing worden beschreven. Een toetsplan omvat een nadere uitwerking van de opleidingsspecifieke zaken.

De nadere uitwerking van de opleidingsspecifieke zaken maakt inzichtelijk wat voor de opleidingen de relatie is tussen eindtermen op curriculumniveau, leerlijnen in het curriculum, cursusleerdoelen en de gekozen toets- en werkvormen per cursus. Het toetsplan concretiseert daarmee hoe de opleiding garandeert dat de afgestudeerden hebben voldaan aan de eindtermen van de betreffende bacheloropleiding.

Het opleidingstoetsplan omvat de volgende onderdelen:

- *toetsing op opleidingsniveau*, zet uiteen hoe de opleiding als geheel ervoor zorgt dat de student na afstuderen, voldoet aan de eindtermen van de opleiding;
- *toetsing op cursusniveau*, werkt de eindtermen uit in leerdoelen per cursus en legt deze vast door middel van welke toetsvormen de leerdoelen worden getoetst;
- *kwaliteitszorg*, beschrijft de kwaliteitszorgcyclus op opleidings- en curriculumniveau en formuleert de prioriteiten m.b.t. de verdere ontwikkeling van het toetsplan.

In het jaargesprek tussen opleiding en examencommissie wordt het opleidingstoetsplan jaarlijks besproken.

5.4 Cursusevaluaties (check)

Doel

Cursusevaluaties vragen studenten naar hun mening over de cursus die zij hebben gevolgd. Cursuscoördinatoren geven in de meeste gevallen een reactie op de evaluaties van studenten.

Opleidingen kiezen in overleg met de OC kamer of PAC welke cursussen geëvalueerd worden. Vragen betreffen o.a. de inhoud van de cursus, de toetsing en randvoorwaarden zoals roostering, etc.

Cursusevaluatie binnen het kwaliteitszorgsysteem: check en plan

Cursusevaluaties zijn het meest gebruikte kwaliteitszorginstrument en worden gebruikt in de check-fase van de kwaliteitszorg. Studenten (afnemers van het onderwijs) kunnen rechtstreeks hun mening geven over het onderwijs. De resultaten van evaluaties worden gebruikt ter verbetering van de cursussen op alle mogelijke vlakken: inhoud, verdeling van stof over een blok, toetsing, zwaarte van tentamens, werkwijze binnen een cursus of de locatie.

De evaluaties, inclusief de reactie van de cursuscoördinator, worden besproken in de OC kamer of PAC, die zo nodig advies geeft over verbetermaatregelen aan de onderwijsdirecteur. De uitkomsten worden gepubliceerd op blackboard.

5.5 Curriculumevaluaties (check)

Doel

Curriculumevaluaties vragen studenten naar hun mening over de opleiding. Bij de curriculumevaluatie wordt gekeken naar de vraag of de eindtermen van de opleiding behaald kunnen worden door het geboden programma en wat studenten van dit aanbod vinden. Aan de orde komen bijvoorbeeld: de opbouw en doelstellingen van het programma, academische vaardigheden, de keuzemogelijkheden, de voorbereiding op de arbeidsmarkt, de geboden begeleiding, faciliteiten, etc.

Voor de curriculumevaluaties hanteert de faculteit gestandaardiseerde vragenlijsten met een aantal vaste vragen, die eventueel met een paar extra vragen kunnen worden uitgebreid. Ook de nationale studenten-enquête (NSE) bevat aspecten van curriculumevaluatie. De NSE wordt beschreven in paragraaf 5.6.

Resultaten uit curriculumevaluaties kunnen gebruikt worden om het curriculum te verbeteren en ook om verantwoording af te leggen aan andere partijen (de decaan, visitatiecommissies).

5.6 Landelijke enquêtes (check)

Op landelijk niveau worden drie enquêtes afgenomen onder studenten:

- Nationale Studenten Enquête (NSE); landelijke enquête onder alle ingeschreven studenten in het HBO en WO;
- International Student Barometer; landelijke enquête onder alle internationale studenten;
- Nationale Alumni Enquête (voorheen WO-monitor); landelijke enquête onder alle afgestudeerde masterstudenten in het WO.

Doel van de landelijke enquêtes binnen het kwaliteitszorgsysteem

De landelijke enquêtes zijn een aanvulling op de eigen curriculumevaluaties. Ze geven de mogelijkheid om de opleidingen te vergelijken met andere opleidingen van de UU en in het land. De NSE geeft extra informatie over de voorzieningen. De Nationale Alumni Enquête geeft behalve een terugblik op de opleiding ook informatie over de startpositie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt en een oordeel over de opleiding in het licht van die arbeidsmarkt. Beide enquêtes bieden bovendien de mogelijkheid tot een universitaire en landelijke vergelijking. De enquêtes worden gebruikt in de checkfase van de kwaliteitszorgcyclus.

De *Nationale Studenten Enquête* (NSE) wordt jaarlijks afgenomen in februari. De NSE vraagt naar de mening van studenten over zowel de inhoud van de opleiding, als de begeleiding en de voorzieningen. De resultaten zijn in juni/juli beschikbaar.

De NSE levert de gegevens voor de Elsevier onderwijsbijlage *de beste studies*, die jaarlijks verschijnt in oktober en voor de Keuzegids Hoger Onderwijs die jaarlijks verschijnt in december (bachelor) en februari (master). Dit zijn twee belangrijke informatiebronnen voor aankomende studenten en hun ouders.

De *International Student Barometer* wordt tweejaarlijks afgenomen onder alle internationale studenten, zowel uitwisselingsstudenten als buitenlandse studenten die een volledige opleiding in Nederland volgen. De resultaten zijn in het najaar beschikbaar.

De *Nationale Alumni Enquête* wordt tweejaarlijks afgenomen in het najaar onder masterstudenten die dan 1 à 2 jaar geleden zijn afgestudeerd. De resultaten zijn beschikbaar in maart.

De centrale beleidsafdeling van de UU (SO&O) stelt de resultaten van de enquêtes beschikbaar aan de faculteiten. De resultaten worden besproken in het faculteitsbestuur en de Board of Studies. De onderwijsdirecteuren besluiten zelf hoe zij de resultaten in hun opleiding willen bespreken.

Meer informatie

- [NSE \(alleen Nederlands\)](#)
- [International Student Barometer](#)
- [Nationale Alumni Enquête \(alleen Nederlands\)](#)

5.7 Onderwijsjaargesprek (check en act)

Doel

De onderwijsjaargesprekken worden sinds 2015 georganiseerd door de onderwijsdirecteuren. Doel van de gesprekken is om samen met studenten (inspraak- en reguliere studenten), docenten en opleidingsmanagementteam te reflecteren op behaalde resultaten in de NSE, de curriculumenquête en andere overkoepelende thema's die relevant zijn voor de opleiding. Dit onderwijsjaargesprek dient als aanvulling op de vele kwantitatieve gegevens die voorhanden zijn en zijn bedoeld om meer inzicht te krijgen in redenen/bedoelingen achter die gegevens. Aan de hand daarvan kan de onderwijsdirecteur besluiten eventuele verbetermaatregelen te treffen.

5.8 Richtlijn onderwijs en interne certificering (check)

Doel

In 2002 is bij de vormgeving van de bachelor- en masteropleidingen aan de universiteit een integrale, universiteitsbrede visie op onderwijs geformuleerd. Het college van bestuur heeft deze in 2006 geëvalueerd en vastgelegd in de [Richtlijn Onderwijs](#) (pdf).

Alle opleidingen van de UU worden in planvorm getoetst aan de hiervoor genoemde Richtlijn Onderwijs in een [proces van interne certificering](#). Ook voorstellen voor wijzigingen en bestaande opleidingen (of programma's) worden getoetst aan de Richtlijn. Na goedkeuring worden de opleidingen (programma's) opgenomen in het Universitair Register van Opleidingen. Opname in het URO is een voorwaarde voor opname in het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs. De interne certificering en het proces worden toegelicht op de [kennisbank Kwaliteitszorg aan de UU](#).

5.9 Kwaliteitszorggesprek tussen opleiding en vice-decaan (act)

Doel

Jaarlijks wordt er een kwaliteitszorggesprek gehouden met de onderwijsdirecteur en betreffende vice-decaan. Doel is enerzijds om een moment van reflectie te hebben om gezamenlijk naar verschillende aspecten van de kwaliteit van het onderwijs te kunnen kijken. Anderzijds zijn de gesprekken een middel om af te stemmen over lopende zaken en te zorgen dat de koers van het faculteitsbestuur en de opleiding dezelfde blijven. Er zit een element van verantwoording in, maar belangrijker is dat de gesprekken op basis van wederzijds vertrouwen worden gevoerd. In het gesprek wordt bovendien gekeken naar allerlei kerncijfers (o.a. in-, door- en uitstroom, rendementen, bsa-cijfers), studentenquêtes, beleidsnotities (strategisch plan), jaargesprek met de examencommissie, de uitkomsten van de laatste visitatie, voorbereiding van komende visitaties en ook de ervaringen van de mensen in de opleiding.

5.10 Visitatie, zelfstudie (act)

Doel

Opleidingen dienen één keer in de zes jaar extern verantwoording af te leggen over de wijze waarop zij hun onderwijs verzorgen, wat studenten leren, hoe zij zaken zoals begeleiding en kwaliteitszorg organiseren, etc.

Visitatie binnen het kwaliteitszorgsysteem

Bij een visitatie moet aangetoond worden dat een opleiding voldoende kwaliteit heeft en deze kwaliteit doorlopend en goed bewaakt en in staat is om daar waar het nodig is adequate maatregelen te treffen. Om dit aan te tonen schrijft de opleiding een zelfstudie. Het schrijven van een zelfstudie gebeurt aan de hand van een wettelijk vastgesteld kader. De zelfstudie van een opleiding wordt intern besproken in de OC kamers en de PAC's. De visitatie is onderdeel van de check-fase van de kwaliteitszorg. De zelfstudie wordt door de visitatiecommissie gebruikt als basis voor de gesprekken die zij voert met studenten, docenten en alumni van de opleiding. De visitatiecommissie geeft een advies over de kwaliteit van de opleiding ten behoeve van de continuering van de accreditatie van de opleiding. Een positief oordeel betekent dat de opleiding wettelijk erkende bachelor- of mastergraden mag verlenen en bekostiging houdt. Indien een visitatiecommissie een opleiding als onvoldoende beoordeelt, wordt een herstelperiode opgelegd waarbinnen een opleiding zaken op orde moet brengen. Indien daar niet aan voldaan wordt kan de accreditatie van de opleiding ingetrokken worden. Dit houdt in dat de opleiding geen graden meer mag afgeven, de financiering vervalt en studenten geen recht op studiefinanciering hebben. M.a.w. de opleiding kan niet langer blijven bestaan.

Meer informatie is te vinden op [intranet](#).

- [NVAO-kader accreditatie bestaande opleiding](#)

Op de website van [de NVAO](#) zijn van de bachelor- en masteropleidingen Sociale Wetenschappen de besluiten en rapporten te vinden van de, in het verleden doorlopen, opleidingsvisitaties.

5.11 Instellingstoets kwaliteitszorg (act)

Doel

Net zoals opleidingen om de zes jaar de inhoud van hun doelstellingen en programma laten accrediteren (zie 5.10 visitatie), zo laat de universiteit elke zes jaar een instellingstoets kwaliteitszorg verrichten door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO).

De instellingstoets kwaliteitszorg is "het keurmerk dat tot uitdrukking brengt dat de interne kwaliteitszorg en de inzet tot verbetering van de resultaten van een instelling voor hoger onderwijs voor zover die betrekking heeft op de kwaliteit van haar opleidingen door het accreditatieorgaan positief is beoordeeld".

Het doel van deze toets is, dat bij een grondige doorlichting wordt vastgesteld dat de kwaliteitszorg van de universiteit zo goed op orde is dat de kwaliteit van de opleidingen stelselmatig en waar nodig verbeterd wordt. Daarmee komt de instelling in een beperkter accreditatieregime voor de opleidingen terecht, met een klein aantal standaarden die het hart van de onderwijskwaliteit betreffen.

Instellingstoets binnen het kwaliteitszorgsysteem

De instellingstoets richt zich op de werking van de interne kwaliteitszorg binnen de UU. De beoordelingscommissie bestudeert de werking van de interne kwaliteitszorg op het niveau van de universiteit.

De UU vraagt de instellingstoets aan op basis van een kritische zelfreflectie aan de hand van het NVAO-kader. Deze zelfreflectie wordt opgesteld en ingediend door het college van bestuur.

De toets bestaat uit twee delen. Het eerste deel bestaat uit een oriënterend bezoek waar de commissie op basis van de zelfstudie praat met onder andere het college van bestuur. Het tweede deel bestaat uit horizontale en verticale proefboringen bij een aantal door de NVAO gekozen opleidingen, naar het functioneren van één of meer elementen van de kwaliteitszorg van het onderwijs.

De auditcommissie spreekt over de proefboringen met docenten, studenten, onderwijsdirecteuren en leden van medezeggenschapsorganen.

In [2017](#) heeft de NVAO de instellingstoets afgenomen bij de Universiteit Utrecht. Op de website van de NVAO is het besluit en het rapport van de commissie te vinden:

[Besluit](#)

[Rapport](#)

6. Kwaliteitszorg met betrekking tot toetsing

Doel

Door de wet Versterking Besturing ligt er meer nadruk op de verantwoordelijkheid van de examencommissie voor de kwaliteit van de examinering/toetsing.

Kwaliteitszorg met betrekking tot toetsing vindt op de volgende wijze plaats:

1. Iedere examencommissie is verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit van toetsing van de onderwijsonderdelen die worden aangeboden vanuit de eigen opleidingen;
2. Elke opleiding heeft een toetsplan en richtlijnen voor het opstellen, afnemen en beoordelen van toetsen;
3. De evaluatie van de toetsing is opgenomen in de cursus- en curriculumevaluaties;
4. De verantwoordelijk docent voor een onderwijsonderdeel, tevens examinator, is een examenbevoegd docent;
5. Er is een facultaire Toetscommissie ingesteld onder verantwoordelijkheid van de examencommissie.

Toetsing binnen het kwaliteitszorgsysteem

De onderwijsdirecteur is eindverantwoordelijk voor de inrichting en kwaliteit van het onderwijs, inclusief de toetsing. Dit betekent dat hij of zij een sturende en communicerende rol vervult in het afstemmen van het type toets op het type cursus. Verder ziet de onderwijsdirecteur erop toe dat er naast variatie in toetsvormen ook sprake is van een duidelijke opbouw c.q. relatie tussen de totaliteit van toegepaste toetsvormen en de eindtermen van de opleiding op zowel bachelor- als masterniveau. De onderwijsdirecteur brengt jaarlijks verslag uit aan de examencommissie. Reflectie en update van het toetsplan is daarbij onderwerp van gesprek.

De examencommissie is de interne toezichthouder op de (inhoudelijke) kwaliteit van examinering en ziet toe op het eindniveau van de afgestudeerden.

In opdracht van de examencommissie analyseert en adviseert de facultaire toetscommissie ten aanzien van de kwaliteit van de toetsing. Daartoe onderzoekt zij steekproefsgewijs – en naar aanleiding van klachten, uitkomsten evaluaties, slagingspercentages en dergelijke – de kwaliteit van afzonderlijke toetsen en informeert de examencommissie daarover. De toetscommissie onderzoekt of een toets valide en betrouwbaar is en of in de toetsing van het curriculum als geheel alle eindkwalificaties aan de orde komen. De examencommissie kan de toetscommissie opdracht geven tot het verstrekken van informatie, het doen van onderzoek en het doen van voorstellen met betrekking tot de inrichting van de toetsing. De toetscommissie is voor de uitvoering van deze opdrachten verantwoording verschuldigd aan de examencommissie.

Meer informatie

- [Facultair reglement examencommissie FSW](#)

7. Bijlagen

7.1 Planning

Jaarplanning

leder blok ³ :	Cursusevaluaties Inspraak-vergadering studenten OC-vergadering
September:	NSE-resultaten
Oktober/november:	Onderwijsjaargesprekken Resultaten curriculumevaluaties
December:	Adviezen OC's over onderwijsprogrammering (via OER- traject)
Februari/ Maart:	Kwaliteitszorggesprekken
Maart:	WO-monitor (om het jaar)

³ Zie artikel 4.10 van de OER:

art. 4.10 – evaluatie kwaliteit onderwijs

1. De onderwijsdirecteur is verantwoordelijk voor de bewaking van de kwaliteit van het onderwijs. Daartoe zorgt de onderwijsdirecteur dat er evaluatie van cursussen plaatsvindt en er evaluatie op het niveau van het curriculum plaatsvindt. Bij de kwaliteitszorg onderwijs betreft de onderwijsdirecteur de adviezen en verbeter suggesties van de Opleidingscommissie over het bevorderen en waarborgen van de kwaliteit van de opleiding.

2. Het onderwijs in de opleiding wordt op de volgende wijze geëvalueerd:

2.1 Evaluatie cursussen. Een cursus wordt (d.m.v. evaluatieformulieren of panelgesprekken die in een schriftelijk rapport worden weergegeven) op één van de volgende momenten geëvalueerd:

- a) tussentijdse evaluatie in de cursus: gedurende de cursus kunnen studenten feedback geven over zaken die mogelijk anders of beter zouden kunnen;*
- b) cursusevaluatie: aan het eind van de cursussen wordt aan de deelnemende studenten een oordeel gevraagd over onder meer de kwaliteit van de inhoud, didactische vormgeving, studiematerialen, en toetsing (evaluatie aan de hand van evaluatieformulieren wordt ten minste eens in de drie jaar uitgevoerd);*

2.2 Evaluatie curriculum. Het curriculum wordt op ten minste één van de volgende manieren geëvalueerd:

- a) schriftelijke curriculumevaluatie: aan het eind van de opleiding wordt studenten een oordeel gevraagd over onder meer de samenhang en opbouw van het curriculum en voorbereiding op de arbeidsmarkt;*
- b) door middel van de Nationale Studenten Enquête (NSE) wordt het oordeel van studenten gevraagd over alle aspecten van het onderwijs en de voorzieningen;*

3. De studenten die hebben deelgenomen aan de cursus worden actief en in geschrijf op de hoogte gesteld van de uitkomsten van de cursusevaluatie. Eventuele aanpassingen en maatregelen die getroffen zijn naar aanleiding van de cursusevaluatie worden toegelicht in de cursushandleiding van het volgende studiejaar.

7.2 Overzicht bachelor, één- en tweejarige master

Bachelor

ISW	Interdisciplinaire sociale wetenschap
CA	Culturele antropologie en ontwikkelingssociologie
PED	Pedagogische wetenschappen
SOC	Sociologie
PSY	Psychologie
OWW	Onderwijswetenschappen
ALPO	Academische lerarenopleiding primair onderwijs

One-year Master

CA	Cultural Anthropology: Sustainable Citizenship
PED	Youth, Education and Society Clinical Child, Family and Education Studies
Edsci	Educational Sciences
PSY	Clinical Psychology Clinical Child and Adolescent Psychology Neuropsychology Social, Health and Organisational Psychology Applied Cognitive Psychology
SOC	Sociology: Contemporary Social Problems
ISS	Social Policy and Public Health - vanaf sept. 2023 heet deze master Social Challenges, Policies and Interventions Youth studies > vanaf sept. 2023 heet deze master Youth Development and Social Change

Two year Master programmes

CA	Cultural Anthropology: Sociocultural Transformation
PED	Development and Socialisation in Childhood and Adolescence
Edsci	Educational Sciences: Learning in Interaction
PSY	Social and Health Psychology
SOC	Sociology and Social Research
ISW	Migration, Ethnic Relations and Multiculturalism
M&S	Methodology and Statistics for the Behavioural, Biomedical and Social Sciences

HBO instroom

CA	Pre master - Cultural Anthropology: Sustainable Citizenship
PED	Pre master - Youth, Education and Society Pre master - Clinical Child, Family and Education Studies
OWW	Pre master - Educational Sciences
SOC	Pre master - Sociology: Contemporary Social Problems
ASW	Pre master - Social Policy and Public Health Pre master - Youthstudies

